

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 841218/9

בבית הדין הרבני האזורי אשקלון

לפני כבוד הדיינים:

הרב ישי בוכריס – אב"ד, הרב בן ציון ציוני, הרב עודד מכמן

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד שלום ג'מיל)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד ירון יטיב)

הנדון: **חישוב קצבת נכות בחיוב מזונות**

פסק דין

בפני בית הדין תביעה להפחתת מזונות.

חלוקת זמני השהות וסכום המזונות בעת הגירושין

בהסכם הגירושין שנחתם ביום 04/07/2012 נקבע כי הקטין יהא במשמורת האם וישהה עם האב בימים שני וחמישי בין השעות 16:00 – 18:00 ובסוף השבוע אחת לחודש.

סכום המזונות נפסק ע"י בית הדין בעת הגירושין והועמד ע"ס של **2000 ש"ח** ("סכום זה צמוד למדד ויעודכן אחת לשלשה חודשים, לא רטרואקטיבית").

המצב כיום והתביעה המונחת בפני בית הדין

עתה הורחבו זמני השהות (ע"פ פסיקת ביניים של בית הדין מיום 02/04/2019), כאשר האב לוקח את הבן פעמיים בשבוע בשעה 18:00, הבן לן אצלו, והוא מחזיר אותו למסגרת החינוכית למחרת, ובנוסף הוא נמצא אצלו בשבת אחת לשבועיים.

האב הגיש כתב תביעה לביטול מוחלט, ולמצער הפחתת סכום המזונות ל**500 ש"ח לחודש** (למעט 'מחציות' כמקובל) מחמת שינוי נסיבות: הרחבת הסדרי השהות, פוטנציאל השתכרות שווה של האם (ע"פ כתב התביעה. יצויין כי בכתב התביעה מציין האב כי חלוקת זמני השהות שווה, דבר שלמעשה אינו נכון כיום כפי שמתואר בפסקה הקודמת וכן בהמשך דברינו).

בדיון האחרון (08/09/2019) – פרט לשינוי בזמני השהות, התברר כי קיימים שינויים נוספים מאז הגירושין, וכפי שנכתב בהחלטה מיום 09/09/2019:

א. האב משתכר במקום כ – 5,000 ש"ח לחודש כ – 7,500 ש"ח לחודש (אין לביה"ד מסמכים המעידים על כך – נתונים אלה ניתנו על ידי האב).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב. שני הצדדים נישאו ולהם ילדים נוספים מהנישואים הנוכחיים.

ג. האם מקבלת עבור הבן גמלה מביטוח לאומי, שלדבריה עומדת על סך של 2,500 ש"ח לחודש (הנתונים לא אושרו במסמכים רשמיים).

בדיון הסכימה האם כי במציאות הנוכחית ניתן להפחית את סכום המזונות, אלא שמאידך יש לבן הוצאות רפואיות גדולות בהם האב אינו משתתף כלל והיא מבקשת כי ישתתף במחצית.

יצויין עוד, כי האב הגיש בראשית שנת 2019 גם תביעה למשמורת על הבן. בתיק זה, לאחר שהאב חזר בו מתביעתו (השתלשלות התביעה מפורטת בפסק הדין שם) נפסק לבסוף (פס"ד מיום 25/11/2019) ע"פ המלצות תסקיר שירותי הרווחה כי המשמורת תישאר בידי האם והבן ישהה אצל האב בימים שני וחמישי מסיום המסגרת החינוכית ועד למחרת (כולל לינה) וכל שבת שניה.

משמעות הדבר היא, כי הסדרי השהות אצל האב הורחבו עוד יותר, דבר המשליך גם על הנידון שלפנינו (יוער, כי בבקשה למתן החלטה שהוגשה ע"י ב"כ התובע ביום 28/01/2020 בסעיף 7 יש משמעות שהאב מתנהל ע"פ ההסדרים המצומצמים יותר שנקבעו ביום 02/04/2019 ולא ע"פ פסק הדין האחרון, ובית הדין מקווה כי רק שגגה היא שיצאה תחת מקלדתו של ב"כ התובע).

בדיון הנ"ל ניתנה לצדדים הצעה שלמעשה לא התקבלה ועל כן הונחו הצדדים להמציא מסמכים כמפורט בהחלטת בית הדין מיום 22/10/2019.

המסמכים הוגשו ואכן מתברר כי שכרו של האב עלה מחודש 08/2019 עקב עבודתו בחברת "ק. ח.", ועומד בערך על הסכום שצויין.

עוד עולה מהמסמכים כי סכום הגמלה המדויק אותו מקבלת האם הינו 2561 ש"ח. ושכר הדירה שהיא משלמת כיום (היא נישאה בשנית ויש לה 2 ילדים נוספים) כפי שעולה מפרוטוקול הדיון (מיום 08/09/2019 שורות 189-169) עומד על סך של 3500 ש"ח.

יצויין, כי הנכות ממנה סובל הילד הינה (ע"פ המתואר בכתב ההגנה) ADHD, והוא מקבל טיפול תרופתי קבוע.

בכתב ההגנה מפרטת הנתבעת את ההוצאות החריגות החודשיות עבור הילד (שהינו כעת בן 9 שנים) כדלהלן:

חוג שחייה : 200 ש"ח.

טיפולים רגשיים : 800 ש"ח.

חוג כדורגל : 150 ש"ח.

טיפול תרופתי : 150 ש"ח.

סה"כ 1300 ש"ח עבור הוצאות חריגות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

דיון והכרעה

אין ספק כי לפנינו מקרה מובהק של שינוי נסיבות מהותי. הנסיבות שהשתנו הינם:

א. הרחבת הסדרי השהות אצל האב.

ב. האם מקבלת עבור הבן גמלה לילד נכה.

ג. האם נישאה בשנית, הולידה ילדים, ושינתה את מקום מגוריה כך שגם שכר הדירה השתנה.

שינוי נסיבות מהותי מחייב בחינה מחודשת של סכום המזונות הן על פי ההלכה, ודאי כאשר מדובר במזונות שנקבעו על פסק דין, כבמקרה שלפנינו, והן על פי החוק. כאמור לעיל, גם האם למעשה הסכימה כי יש לבחון מחדש את סכום המזונות. נראה כי הגורם המשמעותי ביותר בנידון שלפנינו שיש לו השלכה על גובה חיוב המזונות שיוטל על האב הוא הגמלה עבור הילד, ולשם כך עלינו לבחון כיצד יש להתייחס אליה.

גמלה לילד נכה – מטרתה ותפקידה

תקנות הביטוח הלאומי מפרטות את התנאים לעמידה בזכות קבלת הגמלה ואת מרכיביה (ראה: תקנות הביטוח הלאומי (ילד נכה) תש"ע-2010).

הגמלה מוגדרת בסעיף 2 לתקנות כך:

"גמלה לסידורים מיוחדים – גמלה חודשית להשתתפות המוסד בהוצאות לסידורים מיוחדים".

באתר המל"ל מנוסחת הגדרה רחבה קצת יותר:

"הביטוח הלאומי מכיר בעומס הטיפולי הכבד הכרוך בגידולו של ילד נכה עם ליקוי קשה, ומשתתף בהוצאות הכספיות של המשפחה כדי להקל על גידולו של הילד, ולאפשר למשפחה ככול שניתן לנהל אורח חיים תקין כשהילד נמצא בחיק המשפחה והקהילה".

היות הקטין הנכה גדל בחיק המשפחה הוא אחד מהתנאים לקבלת גמלה זו (למעט חריגים). תנאי זה נגזר מתכליתה של הגמלה, וכפי שמבהיר הנימוק לתנאי זה כפי שהוא מנוסח באתר המל"ל:

"גמלה לילד נכה נועדה לעודד ולאפשר להורים לטפל בילד במסגרת המשפחתית".

למדנו עד כאן שהגמלה ניתנת במקרים בהם הילד הנכה גדל בחיק המשפחה, ונועדה להשתתף בהוצאות הכספיות הנדרשות עקב גידול ילד נכה, מתוך הנחה כי הוצאות עבור ילד נכה הינם גבוהות במידה ניכרת מההוצאות הנדרשות לגידול ילד רגיל.

מהאמור לעיל נראה באופן ברור כי תכליתה של גמלה זו הוא בראש ובראשונה לממן את הצרכים המיוחדים להם זקוק הקטין הנכה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

להרחבה נוספת בתכליתה של גמלה לילד נכה וההבדל בינה לבין קצבת נכות כללית יעויין במסמך בשם "הדרישה לקצבת שירותים מיוחדים בעבור ילדים נכים" מטעם מרכז המחקר והמידע של הכנסת (כתיבה: אסף ויניגר, ב' תמוז תש"ע 14/06/2010).

גמלה לילד נכה – כאשר ישנה יתרה לאחר מימון הצרכים המיוחדים

למרות שהגמלה במהותה נועדה לממן את ההוצאות המיוחדות של הקטין הנכה, לעיתים היא גבוהה מהוצאות אלו, ובעינינו ראינו זאת.

במקרים מעין אלו מקובל גם בפסיקה האזרחית (יעויין למשל תמ"ש טבריה 7112-01-10 ט.ח ואח' נ' י.ח; תמ"ש חדרה 16-03-34740 מ.מ.ב. נ' י.ב) כי יש להפחית את חיוב המזונות בהתאם, וכך נראה לנהוג באופן פשוט.

נראה כי הסיבה לכך הינה משום שלמרות שייעודה המקורי של הגמלה הוא למימון ההוצאות היחודיות, מכל מקום כסף זה ניתן להורים לצורך הקטין, ועל כן ככל שצרכיו היחודיים מולאו יש לממן ביתרה את צרכיו הרגילים.

שאלה שיש לתת עליה את הדעת הינה כאשר הצרכים הנובעים מחמת הנכות מולאו ונשארת יתרה, האם היא תיועד ראשונה למזונות ההכרחיים וממילא יופחת חיובו של האב במזונות, או שהיא תיועד ראשונה למימון ההוצאות הרפואיות והחינוכיות החריגות, מרכיב שמקובל שההורים מתחלקים בו בחלקים שווים.

לדעתנו, לא ניתן להכריע בשאלה זו בצורה ברורה, ועל כן יש צורך בהכרעה באופן של פשרה שתגלם הפחתה מסויימת מחד בתשלום מזונות האב אם כי לא הפחתה מלאה במלוא שיעור היתרה שנשארה.

סכום המזונות - החלטה

כעת נערוך תחשיב משוער של ההוצאות עבור הילד:

1200 ש"ח - חיוב מזונות עבור ילד רגיל במצב של הסדרי שהות כמו אלו שנפסקו במקרה שלפנינו. (ככל שהסדרים לא מתקיימים והילדים אינם לנים אצל האב הסכום יעמוד על 1400 ש"ח והחישובים ישתנו בהתאם).

530 ש"ח - דמי מדור (בהתחשב בכך שהאם נישאה בשנית ויש לה שני ילדים ושכר הדירה עומד על סך של 3500 ש"ח, נמצא כי מחצית המדור - 1750 ש"ח - באחריות האם, ומתוכם כ-30% עלות המדור עבור הבן כמקובל).

נמצא כי הוצאות הילד הרגילות עומדות על סך של כ-1730 ש"ח.

הצרכים הנוספים עומדים לדברי האם על סך של 1300 ש"ח.

נמצא כי הסך הכולל של הוצאות הקטין עומד על סך של 3030 ש"ח.

בניכוי סכום הגמלה (2560 ש"ח) נמצא כי סכום המזונות עומד על סך של 470 ש"ח, וזאת טרם חישוב המחציות שאין להם אומדן קבוע.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לפי מה שכתבנו כי אין לזכות את האב במלוא ההפחתה, שהרי ישנם גם הוצאות חינוך והוצאות רפואיות חריגות שאינן נגרמות מן הנכות המוטלות בדר"כ על שני ההורים, ויש לגלם גם זיכוי לאם מתוך היתרה, סבור בית הדין כי יש להעמיד את חיוב המזונות ע"ס של 650 ש"ח (לפי הפירוט שהציגה האם נראה כי בחישוב שערכה בגין ההוצאות המיוחדות כלולים כבר כל החוגים, גם אלו שאינם דוקא בגלל הנכות, כגון חוג שחיה וחוג כדורגל, ועל כן כל שנותר הוא הוצאות רפואיות חריגות שאינן קשורות לנכות בדוקא).

סוף דבר: סכום המזונות בו חייב האב הינו 650 ש"ח. על סכום זה להיות משולם עד 10 לחודש בהעברה בנקאית.

מיום מתן פסק הדין בענין הסדרי השהות יעמוד חיוב המזונות על השיעור הנ"ל.

עם זאת, מיום הגשת התביעה ועד מתן פסה"ד של בית הדין בענין הסדרי השהות (בתקופה שהצדדים התנהלו לפי פסק הביניים והקטין טרם לן אצל אביו) חיוב המזונות יעמוד על סך של 850 ש"ח.

ההחלטה מותרת לפרסום לאחר השמטת פרטי הזיהוי של הצדדים.

ניתן ביום כ"א באדר התש"פ (17.3.2020)

הרב עודד מכמן

הרב בן ציון ציוני

הרב ישי בוכריס – אב"ד